

מיס הכנסה - קנס על עבודה

החברות ומס'הכנסה על החברות — הוא לטובת המשק? האם הוא מדרבן לתנופה כלכלית, להשקעה, לחסכון, לייעול? כל מי שעומד בחיי המשק יודע כי בכל חברה בע"מ יש לחץ עצום נגד חסכון ולמען ביוכו.

כסף מכובזו משוחרר ממס. הוא מקנה לבעל המיפעל, ובעיקר למנהל-המיפעל, טובות-הנאה עצומות. כאן הורג המנהל שני זבובים במכה אחת: הוא מגדיל את משכורתו מבלי להגדיל את מיסיו, והוא מקטין את ההכנסה של החברה החייבת במס. זה יוצר מצב אבסורדי — לא רק בארץ, גם בארצות אחרות — ותפקידו הממשלה הוא להתחיל לחשוב איך לפתור את הבעייה בדרכים ראינקליות.

יש דרכי-מחשבה שונות בעניין זה. יש מדינות, וביניהן גרמניה המערבית, שראש הממשלה שלה הוא לכלול מקצועי — המחליפות את המס המוטל על רחתי-החברה במס על המחזור שלה. כלומר: אתה יעיל, אתה מרויח יותר — אתה משלם פחות מס מאשר אם אתה בלתי-יעיל ומרויח פחות על אותה פעולה. אני מעלה כאן הצעה לבחון אפשרות כזאת. להחליף את מס ההכנסה על רווח במס על החברות לפי גודלן, שטחי-פעולתן והיקף-עסקיהן, בלי כל קשר לרחמים הממשיים.

כלומר: מס דירבון, במקום מס ביוכו.

דרך אלטרנטיבית, או משלימה: שיחרור ממס של רחמים המושקעים בחזרה במיפעל בתוכנית יצרנית. מיפעל הרחיב כסף, והוא משקיע אותו בקניית מכונות במקום לכובו על נסיעת מנהליו לחו"ל במסווה של עסקים — ישלם מס מוקטן בהרבה.

פרס במקום קנס

במקום שיהיה קנס על העבודה ועל המאמץ, הוא צריך להיות פרס על העבודה ועל המאמץ. ולסיכום: אי אפשר להתנגד לעקרון מס'הכנסה. אבל יש לשנות את מהותו.

זה לגבי הבעייה הכלכלית. לגבי התיקון המוצע יש לחזור על אשר אמרנו בנאום על התקציב: אין הצדקה לשום העלאה של שום מס בשנה זו. אפשר לחסוך לפחות רבע מתקציב המדינה על-ידי צמצום המנגנון וביטול כפילויות וחסול פונקציות מיותרות של הממשלה — בהתאם לתוכנית המפורטת שהבאנו. לא זה בלבד שאין צורך להעלות את המס, אפשר להורידו.

העלאת מס אינה תחליף לתוכנית כלכלית, להבראת המשק ולייעול מנגנון המדינה. לכן נצביע נגד הצעת העלאת-המס.

צריך לדרבן ולעודד, אם לא את השיכבה הזו, שבה ודווקא בה תלוי עיקר פרוץ העבודה בארץ — הפועלים מסוג א', הפכנאים המעריזים בייצור, והדרגות המקבילות בענפים ה"אחרים"?

כל מעביד יודע שבבואו לבקש מאמץ-יתר מאלה, עבודה נוספת, עבודת שעות נוספות, הוספה לתפקיד — השאלה הראשונה היא מס'ההכנסה. אם אתה יכול לשלם לו את הכסף בלי מס, בתחבולה זו או אחרת — האיש יעבוד. אם לא — יגיד לך פשוט: "לא כדאי לי יותר כדאי להתרחץ בים".

מס המשיג מטרה זו — הוא מס הנוגד את האינטרס היסודי של המדינה, ושום שינוי מחשבתית, רעיונית או פיסקאלית אינה יכולה להצדיקו. זהו נסיון החיים.

הנה, דקא בשיכבה זו דחיפות-התלילות של המס היא גבוהה במיוחד. המס משתנה בכל אלף ל"י לשנה, ולמעשה משלם העובד את חצי התוספת למדינה. התיקון המוצע עתה על-ידי הממשלה מוסיף למעשה תוספת מס של קרוב לשלושה אחוזים לעובד כזה.

לפרס את ספר הנישומים!

הצדק הסוציאלי תובע כי יהיה מס גבוה על הכנסה גבוהה באמת. בארצות-הברית, המדינה הקפיטליסטית בהא הידיעה, מגיעים לשיעור מכסימלי של 91%, כמובן לגבי הכנסות של 350 אלף דולאר לשנה. 82% מהכנסות ה"מדינה באות שם מן ההכנסה.

אולם בארץ, רבותי חברי הכנסת, בעלי ההכנסות הגבוהות באמת מצליחים ברוב הנישומים להתחמק ממס אמיתי. כולנו זוכרים את ספר הנישומים כאשר פורסם — ואז נתברר כי גדולי המיליונרים חיים, כביכול, על משכורות-ראו.

זפה המקום לשאול: מדוע אין מפרסמים את ספר הנישומים? על איזה אינטרס מגן ה"אוצר כהעליומי אינפורמציה חיונית זו של היגיינה ציבורית מעיני הציבור?"

אין טעם להרבות בעניין זה במילים: על הכנסות גבוהות יש להטיל מס, ואפילו היה צורך חב'הכנסת זאב שרף בטענתו כי הדבר לא יעלה בהרבה את ההכנסות. זוהי בעיה של עקרון.

אולם גם כאן יש להעלות שאלה מעשית: האם המיבנה המהותי של שיטת המס כיום — ואני מתכוון בעיקר למס

כבוד היושבי-ראש, כנסת נכבדה. אין תופעה חברתית שלגביה קיימת תהום כה עמוקה בין האידיאל לבין המציאות, כמו לגבי מס ההכנסה. אבותינו לחמו למען עקרון מס'ההכנסה הפרוגרסיבי, תרתי משמע, כהתגשמות רעיון הצדק החברתי. והנה בדורנו אנו מקללים את מס'ההכנסה — לא רק בישראל אלא בכל העולם — כאחד הנגעים בחינוך.

שאלה דיון זה, כבוד היושבי-ראש, דומני שיש להעלות את השאלה העקרונית: לא רק ממי לקחת, לא רק כמה לקחת, אלא גם איך לקחת.

תפקידו של המס הוא לספק את צורכי אוצר-המדינה, וגם להבטיח חלוקה צודקת של העול. לדעתי, יש להוסיף על כך תפקיד שלישי: להמריץ אנשים למאמץ-יתר, לפריון-יתר, לעבודת-יתר.

הנהגה כאן, דקא בשטח זה שהוא חיוני לעתיד המדינה, קיימת בחינוך סתירה מהותית.

מס'ההכנסה הקיים פועל כמדיה רבה נגד מוראלי-העבודה, נגד חדות-היצירה, נגד תנאי פתי-המעשה. והוא גם רחוק מלהתאים לאידיאל היסודי של חזוקה צודקת של העוה.

לא כדאי לעבוד!

נתחיל בבעלי ההכנסות הנמוכות. עקרון מוסכם הוא שאין גובים מס על המינימום הדרוש למחיה. האוצר מעמיד פנים כאילו המינימום שנקבע על-ידו, כ-200 לירות לחודש ליתר או 270 ל"י לחודש לאבי משפחה של ארבע נפשות, תואם את המציאות.

במחירם של היום אי-אפשר לפרנס משפחה ברמה מיני-מלית בפחות מ-500 ל"י לחודש. אם יש בישראל כמה עשרות מציבור המפרנסים המשתכרים פחות — הרי זו בושה למדינה.

על כל פנים, אנו דורשים כי ההכנסה הפטוריה מהמס תועמד על 500 ל"י לחודש לבעל משפחה. — ושכסומי-הפטור יוצמד למדרג יוקר המחיה ויעלה אוטומטית עמו.

מכאן אנו באים לבעלי ההכנסות הבינוניות. לפי ההגדרה שלנו, זוהי כיום הכנסה של עד אלה לירות לחודש. לפרנס משפחה באף לירות — עם חינוך בלתי-רומה ממוצעת — זהו דבר קשה למדי, כשנטל המיסים העקיפים גובר.

בשיכבה זו פועל מס ההכנסה באופן הרסני — הרסני לא רק לגבי הפרט, אלא בעיקר כלפי משק המדינה, מורכבים אצלנו על דירבון ועידוד. את מי

להרפתקה בשם השלום. תהיה זעתנו על הרפתקה עסקית כאשר תהיה — הנזות מחשלת מצרים היתה נבונה, רחוקה מחיזור-מלחמה והגברת המתוחות בין המדינות השמיות. על כך יש לברך אות מעל במה רמה זו. רצוני לעשות זאת כאחד מחברי בית זה."

כסף למלון ופרשת הסטודנטית

כל שמנסים לסתום את פינו במיסגרת ההצעות-לסדר-היום, כן גוברת פעילותנו כנגד השאלות.

יש הכולל בין שני המכשירים. ח"כ, המעלה הצעה לסדר-היום, יכול לשאת נאום של עשר דקות. ח"כ, המגיש שאלתא, אינו נואם כלל — הוא מגיש את שאלתו בכתב, והשר יכול לנאום עליה ככל העולה על לבו.

הבדל זה בלט לגבי פרשת השותד בקואופרטיב זן. עם פירסום מאמרו של יאיר קוטלר בהארץ, הגשנו שאלתא וגם הצעה-לסדר-היום. נשיאות הכנסת (כלומר: המערך) שללה את החיפיות של ההצעה-לסדר-היום, ובכך מנעה את העלאתה. אך על שאלתא ענה שרה-המשפטים תוך 48 שעות — דבר בלתי-רגיל בהחלט. כלומר: הממשלה החליטה על ענות, אך לא רצתה שגם אנהנו נוכל לדבר. לא יכולנו לומר מילה, בעוד שהשר נאם למעלה מחצי שעה.

היתה זאת רק שאלתא אחת מיני רבות שלנו. כמחצית השאלות שנדרגו השבוע בכנסת באו מאיתנו. בין השאר:

- הלואה למלון "שרתון": האם מתכוונת הממשלה להעניק כסף ציבורי למלון זה? תשובת השר: יש ביורו, אך עדיין אין משא-ומתן על כך. למניין זה מקום-תפילה? תשובת השר: אין למשרד-הדתות כל סמכות לכוף על איזשהו מוסד ציבורי להשכיר ביתו לצרכי תפילה.
- עזרה לקהילות הרפורמיות: כמה מהן ביקשו עזרה ממשרד-הדתות, וכמה נענו תשובת השר: יש כשישה חוגים כאלה, ושלושה מהם ביקשו עזרה. "פניותיהם הגיעו בזמן האחרון, ונמצאות בטיפול".
- נשואי הפלגים: האם סירב בית-הדין הרבני בירושלים להעניק היתר-נשואין ליהודי-פלטי, שהוא נשואי נישואין? תשובת השר: כן. "העובדה שאדם נימול אינה ראיה חותכת שהוא יהודי".

● פרשת הסטודנטית: מדוע השימה המשטרה את הסטודנטית בפומבי בטענה שיש לה הוכחות שהיא שידלה לזנות, ולאחר מכן ויתרה על האישום הזה נגדה? תשובת השר: כבכל מיקרה אחר, כן במיקרה זה, היו למשטרה שיקולים מספיקים לפעול כפי שפעלה. שיטה זו של תשובות, האופייניות לאחרונה לשר-המשטרה, היא, כמובן, בזיון הכנסת, ולכל המוסד הפרלמנטרי ששמו "שאלתא".

שאלות אחרות שלנו נגעו לעידוד המחקר ב"תעשיה הישראלית, פעולת הממשלה לעידוד סרטים ישראלים, העזרה לשיקום עיזורים והקשיים בהם הם נתקלים במכירת תוצרתם. בסך הכל, שבוע מפרך למדי.

עבדי-אד-נאצר

● אנרות משפט: הצענו לבטל את ההעלאה המוצעת על-ידי הממשלה. כמו כן הצענו לבטל את השקעות הממשלה במיפעלי-פיתוח-כיבול, שלא יהיו רוויחים לעולם, ולהגדיל את הריבית על הלוואות ממשלתיות למיפעלי הפרוטקציוניזם. כל זה נועד לחסל מיפעלים כושלים ולשים קץ להתעשרות אלופי המשק הפרוטקציוניסטי, הגיוונים מכספי הציבור.

26 ההסתגיונות המפורטות מצטרפות בדיוק לאותו סכום שאנו מציעים לקצו מתקציב המשרדים הממשלתיים: 1085 מיליון ל"י. לקיצוצים אלה יהיו מוקדשים דברינו בוויכוחים הבאים על התקציבים של כל משרד ממשלתי לחוד — והדברים לא ימצאו חן בעיני המנגנון המנופח.

ברכה לממשלת מצרים

כלל, היה זה שבוע כלכלי. הנאומים הכלכליים נשפכו כמים, וחוך להתקציב נידונו כמה חוקים כלכליים הקשורים עימו. בין השאר:

● הצעת-חוק להעלאת מס'ההכנסה. דירבנו נגדה (ראו מסגרת). ההצעה להארכת מליון-החובה, המוסיפה 18% למס'ההכנסה. מובן שדיברנו גם נגדה. ההצעה היתה 31 בעד 26 נגד. אילו הצביעו ל"ע נגד, או אילו יצאו אנשי מפ"ם מן האולם, היינו משיגים רוב נגד הצעת הממשלה.

● ההצעה להארכת תשלומי-החובה. הייתה הנואם היחיד בוויכוח, וגם היחיד (מלבד וילנר מיק"ח) שהצביע נגדה. זהו חוק המטיל תשלומים על סחורות שונות, בעיקר סחורות-צריכה, כדי להגן על מיפעלים כושלים של תוצרת-הארץ.

כלל הוויכוחים האלה היתה הנוכחות מינימלית. בעת הוויכוח הגדול על התקציב, למשל ביום ב' אחר-הצהרים, בשעה 6.10 בעת נאמו של יוסף אלמוגי, נכחו חוץ מהיו"ר ("ישראל ישעיהו), הנואם ואני, רק 18 ח"כים, מהם 7 חברי סיעתו של הנואם, שבאו כדי לספק לו קהל-מאזינים. כלומר, חוץ מהם נכחו 11 ח"כים בלבד, כלהלן:

● רשימת הנוכחים: מבין 49 אנשי המערך: 5 (פתל, ברעם, הכהן, סרדינים ורישורן). מבין 26 אנשי גח"ל: 3 (בן-אליעזר, יריד ורזיאל-נאור). מבין 11 אנשי מפד"ל: 1 (שחרר). מבין 8 אנשי מפ"ם: 1 (תלמי). כן נכחה כל סיעת מק"י: 1 (מיקונוים). שלוש סיעות (אג"י, פא"י ו"ר ק"ח) לא נכחו כלל.

למחרת היום, כשנאם באותו ויכוח ח"כ יוסף ספיר, מגיני בשעה 3.15, 24 ח"כים, חוץ מהיו"ר, הנואם ואני. זאת היתה נוכחות רבה, כי 8 מבין 26 אנשי גח"ל באו לכבד את הנואם שלהם. אבל כעבור ארבע שעות, בשעה 7 בערב, בעת הוויכוח על מילוח-החובה, נכחו חוץ מהיו"ר (סרליו), הנואם (וילנר) ואני רק 16 ח"כים, כלהלן:

● רשימת הנוכחים: מבין 49 חברי המערך: 3 (קרג, מן, אליאב וחסין). מבין 26 חברי גח"ל: 6 (עזיאל, טיאר, יריד, שטרן, אלהו וברודר ותמ"ר). מבין 10 אנשי מפ"ם: 3 (בן-פורת, ממילנסקי ודגני). מבין 8 אנשי מק"י: 2 (רוזן ושם-מזוב). מבין 5 אנשי ל"ע: 1 (הררי). מבין 1 (מיקונוים). לא נכח איש מהסיעות הדתיות.

אנב, ניצלנו אותו ויכוח, שעה קלה אחרי שובו של אייבי נתן, כדי להשמיע מעל דוכן הכנסת את ההצהרה הבאה:

"אתמול חולטים נשיא הקהילה הערבית המאוחדת להחזיר לישראל אורח ישראלי, שיצא